

Referanser: AGU 23/21

Arkivsak: 21/04091-1

Boligordning for biskoper

Sammendrag

Biskopene har i dag en ordning for privat bolig som er svært ulik. Det er satt ord på behovet for at biskopen bor i stiftsbyen i bolig som er tjenlig som bolig, og som gir mulighet for å benytte boligen til kontakt med ulike lag av medarbeidere og samfunnsaktører. Samtidig gir prosessen med utskilling av eiendom fra OVF eiendomsretten til de biskeboligene som i dag er i bruk. Dette gir mulighet for å etablere en boligordning for biskoper med en plikt for den som blir biskop til å flytte inn i boligen, som en del av arbeidsavtalen, og at biskopen skal holdes økonomisk skadesløs. Bispemøtet behandlet saken i oktober og ga sin støtte til å innføre en slik ordning.

Kirkerådets arbeidsgiverutvalg behandlet saken på sitt møte 9. november.

Ordningen vil bli innført etter hvert som nye biskoper blir tilsatt.

Forslag til vedtak

AGU anbefaler Kirkerådet å treffe følgende vedtak:

1. Det opprettes en boligordning for biskoper der det stilles egnet bolig til disposisjon for biskopen i stiftsbyen.
2. Biskopen melder flytting til bolig i stiftsbyen.
3. Boligordningen blir regulert i arbeidsavtalen.
4. Det betales husleie for boligen.
5. Biskopen holdes økonomisk skadesløs ved boligordningen.

Saksorientering

Bakgrunn

Formål med boligordningen

Gjennom tidligere drøftinger i Bispemøtet er det klart at biskopene ønsker innført en boligordning for at biskopene skal sikres bolig i stiftsbyen, med mulighet for representasjon og kontakt med aktører fra kirke og samfunn. Hensikten er både å sikre gode og hensiktsmessige arbeidsforhold for biskopen, og å legge til rette for en optimal mulighet for samfunnskontakt. Kirkerådets sekretariat arbeider med å etablere ordningen, og vil gjennom sin eiendomsforvaltning forestå alminnelig drift og vedlikehold som eiers ansvar.

I argumentasjonen til OVF og staten i forbindelse med eiendomsutskillellesprosjektet skrev Kirkerådet følgende om eksisterende bispeboliger:

3.4 Bispeboliger

Stortingsmeldingen sier dette om bispeboliger:

○ «Departementet kan ikke se at tjenesteboliger som i nyere tid er anskaffet for biskoper, bør overføres til kirken. Dette gjelder biskopens tjenestebolig i byene Hamar, Kristiansand, Bergen, Molde og Bodø, som er anskaffet i nyere tid, og dessuten boligen i Trondheim som preses benytter». (Meld.St 29 (2018-2019) punkt 8,2).

Dette utvikles videre i prosjektbeskrivelsen for arbeidet. Der gis det en åpning for å diskutere bispeboligene:

○ Med henvisning til ovenstående avsnitt fra Stortingsmeldingen fortsetter prosjektbeskrivelsen: «Departementet vil imidlertid ikke motsette seg at spørsmålet om å overføre nevnte bispeboliger til Den norske kirke blir vurdert av prosjektet. Ved en slik overføring må det i tilfelle sannsynliggjøres at overføringen ikke kommer i strid med den generelle forutsetningen om at eiendomsoverføringer ikke skal representere noen økonomisk gevinst for Den norske kirke». (Prosjektbeskrivelse av juni 2020, punkt 2,2)

Her anføres argumentet om at kirken ikke kan overta eiendommer som kan representere en gevinst for kirken. I det følgende ønsker vi å presentere vår begrunnelse for å overta bispeboligene som fast bolig for biskop nå og i fremtiden.

3.4.1 Biskopen og stiftsbyen

I 2015 ble boplikten for prester opphevet. Dette omfattet også biskoper. Det er stor forskjell i rekrutteringsmåten av prester og biskoper. Mens prester søker stilling og blir ansatt etter en ansettelsesprosess, er det en langt mer omstendelig prosess for biskoper med nominasjon, avstemning og til slutt ansettelse i Kirkerådet. Biskoper søker altså ikke selv, men blir kalt av kirken til å gå inn i en spesiell tjeneste.

Helt fra middelalderen har biskopen vært en sentral kirkeleder i sitt bispedømme, med eiendom som synliggjorde dette. Det har kommet til uttrykk på mange måter, også gjennom at biskop, stiftsgård og domkirke hørte sammen. Norge har ikke vært et rikt land opp gjennom historien og vi har flere nye bispedømmer uten lange tradisjoner i stiftsbyene. Derfor har vi ikke så mange historiske spor av dette hos oss som i våre naboland. I Danmark og Sverige, som har lignende folkekirker som hos oss, er det fortsatt tjenestebolig for biskoper i stiftsgården der biskopen «hører til».

Hos oss ser vi noe av dette i Trondheim, Oslo, Hamar og Fredrikstad. Alle disse stedene tjente stiftsgården som både bolig og kontor for biskopen. Da bispeadministrasjonen og bispedømmerådsadministrasjonen ble slått sammen på 1980-tallet, valgte man å omgjøre boligdelen til et felles kontor for bispedømmeadministrasjonen og fant andre løsninger for bolig til biskopen i Tromsø og Oslo, mens bispeboligen i Trondheim og Fredrikstad ble beholdt.

Den gang var man mest opptatt av å finne funksjonelle måter å løse kontor- og boligspørsmålet enklest mulig. I dag ville vi nok tenkt mer på vårt helhetlige kulturminneansvar og ønsket å ta vare på historien rundt stiftsgården som sted for biskopen. Biskopen er en offentlig person med et bredt kontaktnett i både kirke og samfunn. For kirken er det derfor viktig at biskopen bor og arbeider i stiftsbyen og er en synlig person inn i ulike offentlige samhandlingsarenaer med både fylkesmann, fylkeskommune, politi, regionale medier etc.

Det er trolig av samme grunn at statsforvalterne, tidl fylkesmenn, har en plikt til å bo i det fylket de har embete i. (fylkesmannsinstruksen §10).

Det er videre viktig at biskopen identifiserer seg med sitt bispedømme og kirkemedlemmene der og har de beste forutsetninger for å være en tydelig og tilstedeværende leder. Å ha fast bopel i stiftsbyen blir et synlig og viktig uttrykk for dette. Bispetjenesten er ikke en «vanlig» jobb med fast og forutsigelig arbeidstid. Også av denne grunn er det viktig å unngå at biskoper bosetter seg langt borte fra stiftsbyen eller bispedømmet. Det må også påregnes noe representasjon i boligen. Dette gjelder særlig i de byene hvor bispedømmekontoret ikke har rom for dette.

3.4.2 Bispeboligene som rekrutteringsbolig

Når biskoper rekrutteres, er de ofte i siste fase av arbeidslivet. Da har de som regel etablert seg med egen bolig. Vi ønsker ikke at dette skal være førende for et rekrutteringsgrunnlag fordi aktuelle kandidater ikke ønsker å selge og kjøpe ny bolig i stiftsbyen når de tenker å ha sin pensjonist-tid i den boligen og byen de allerede har etablert seg i.

Den norske kirke har plikt til å være en landsdekkende folkekirke, til stede i hele landet. Da er det viktig at vi kan rekruttere til disse lederstillingene fra hele landet og at det er en bolig som står klar, uavhengig av om biskopen har egen bolig et annet sted. Når det kan tilbys bolig, mener vi at rekrutteringsgrunnlaget vil bli bredere og geografisk mer spredt. Begge deler er ønskelig. Å gå gjennom en tilsetningsprosess for en bispestilling er en krevende og langvarig prosess med bred offentlighet rundt prosessen. Vi ønsker at boligspørsmålet ikke skal være en sak på toppen av dette, men at boligen er tilgjengelig for biskopen og hans/hennes eventuelle familie. Slik ønsker vi som arbeidsgiver å sikre forutsigbare og gode rammevilkår for biskoper.

Vi er i en prosess med å regelfeste at biskopen må ha fast bopel i stiftsbyen. Dersom dette skal kunne fungere, må kirken kunne tilby en egnet og attraktiv bolig og tilby vilkår som ikke hindrer en kommende biskop i å beholde egen bolig et annet sted i landet.

...

Bispeboliger er dermed et rekrutteringstiltak for å sikre bredde i rekrutteringsgrunnlaget til lederstillinger. Det er ikke grunn til å tro at tilfanget av kandidater vil bli større i årene som kommer. Pga rekrutteringssituasjonen, vil det heller bli mer krevende å finne egnede kandidater og bolig vil derfor være et viktig arbeidsgiverstrategisk virkemiddel.

På denne bakgrunn, mener vi det er sannsynliggjort at kirken har behov for disse boligene som bispeboliger og at det ikke er aktuelt å utnytte dem til økonomisk gevinst for kirken.

Bispemøtets behandling av boligspørsmålet

Bispemøtet behandlet saken under bispemøtet i oktober i år, og traff følgende vedtak (BM 40/21):

Bispemøtet gir sin tilslutning til at det opprettes en boligordning for biskoper der biskopen melder flytting til bolig i stiftsbyen. Det betales husleie for boligen.

Praktisk utforming av boligordningen

Det er krav om at biskopen melder flytting til bispeboligen.

Boligordningen fastsettes i den enkeltes arbeidsavtale, og uten adgang til forhandling om disse vilkårene. Det etableres en ordinær leieavtale mellom biskop og ansvarlig eier (Dnks eiendomsforvaltning). Ordinære vilkår for drift og vedlikehold for leietakere vil bli innført.

Det er en forutsetning at den enkelte biskop holdes økonomisk skadesløs ved etableringen av denne boligordningen. Biskopen betaler husleie, slik at det ikke utløses skatteplikt. Denne husleien kompenseres lønnsmessig ved husleietilskudd som gjør biskopen økonomisk skadesløs.

Økonomiske/administrative konsekvenser

En ordning som skissert vil være en del av den eiendomsmassen som skal skilles ut fra OVF, og vil derfor ikke utgjøre en investerings- eller driftskostnad for den ordinære virksomheten i Den norske kirke. Forvaltning av husleieavtaler og andre bygningsforhold vil bli ivaretatt av eiendomsforvaltningen som blir etablert i Kirkerådet.

Kostnaden til husleietilskudd er vanskelig å beregne. Det må gjøres helt konkrete vurderinger ved hver enkelt tilsetning for å fastslå størrelsen på husleietilskuddet. Ordningen vil bli innført gradvis, og vil skje over mange år. Denne kostnaden vil måtte dekkes av rettssubjektet.